

Liis Valk

26. juuni 2024

Politsei- ja Piirivalveameti

Identiteedi ja staatuse büroo juht

Peadirektori asetäitja arenduse alal ülesannetes

Ärakiri: **Kristel Hook-Fasser**
Kristel.hook-fasser@politsei.ee

Avaldaja: **Depoo OÜ**
Anijärve tee 11, Lubja küla, 74010 Viimsi vald
Juhatuse liige, Tiit Kams

Asi: Depoo OÜ seisukohad PPA 09.05.2024 kirjaga nr 1.13-2.15/10-9
(ja 26.06.2024 e-kirjaga) edastatud teavituse õiguslikkusest ja õiguslikest tagajärgedest

Lugupeetud Politsei- ja Piirivalveameti esindaja

Olete varasemalt, oma **09.05.2024** kirjaga nr 1.13-2.15/10-9 edastanud Depoo OÜ-le „raamlepinguid 1.13-2.15/10-7 ja 1.13-2.15/10-8 puudutava teavituse“, millega teavitate, et ***„alates 01.07.2024 ei telli hankija teenuse osutajalt teenuseid, mis on 26.06.2023 sõlmitud lepingute nr 1.13-2.15/10-7 ja 1.13-2.15/10-8 esemeks. Teenuseid ei tellita kuni lepingute kehtivusaja lõpuni, sest 01.07.2024 jõustuvate tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muudatustega seonduvalt ei ole hankijal volitusi teenuste osutamist edaspidi korraldada.“*** Sama mõtet on PPA esindaja korranud ka oma 26.06.2024 e-kirjas.

Esitatud teavitusega seonduvalt on esmalt oluline rõhutada lepingu ülimuslikkust seaduse ees. Lepingu tähendust on aga kohane iseloomustada ladinakeelse üldteada väljendiga *pacta sunt servanda*¹. Tegemist on õiguse üldpõhimõttega, mille kohaselt on poolte kokkulepe neile täitmiseks kohustuslik. *Pacta sunt servanda* põhimõtte kohaselt on kokkulepe selle sõlmimise järel poolte vahel seaduseks ning sellest tulenevalt on lepinguga võetud kohustuse mittetäitmine lepingu rikkumine.

Pacta sunt servanda kui lepinguõiguse ülimuslik põhimõte on Eesti õiguses, täpsemalt lepingulisi suhteid reguleerivas võlaõiguses väljendatud võlaõigusseaduse (VÕS) §-s 8, mille lg 1 esitab lepingu mõiste:

¹ Ld k „*Lepingut tuleb austada*“.

„Leping on tehing kahe või enama isiku (lepingupooled) vahel, millega lepingupool kohustub või lepingupooled kohustuvad midagi tegema või tegemata jätma.“

Sama paragrahvi lg 2 sätestab imperatiivselt, et **„leping on lepingupooltele täitmiseks kohustuslik.“**

Ülal tsiteeritud lepingulise suhte üldpõhimõtted rakenduvad samaselt ka PPA-le kui *“tellijale”* ja Depoo OÜ-le kui *“teenuse osutajale”* poolte vahel **26.06.2023** allkirjastatud riigihanke raamlepingute nr 1.13-2.15/10-7 ja nr 1.13-2.15/10-8 täitmiseks.

PPA kui raamlepingute tähenduses „tellija“ on ühepoolset kehtestanud **02.06.2023** väljakuulutatud riigihanke *„Tervishoiuteenuse tellimine Politsei- ja Piirivalveameti kinnipidamiskeskuses viibivatele rahvusvahelise kaitse taotlejatele ja tagasisaadetavatele Eesti Vabariigist“* alusdokumentidega nõuded riigihanke korras tellitavatele teenustele. Samad, PPA poolt koostatud riigihanke alusdokumendid moodustavad ka PPA ja Depoo OÜ vahel 26.06.2023 sõlmitud raamlepingute lahutamatu lisa 1.

PPA teavitusest - teenust alates 01.07.2024 kuni lepingu kehtivuse lõppemiseni mitte tellida - viitab Depoo OÜ raamlepingu nr 1.13-2.15/10-7 lisaks 1 olevale hanke tehnilisele kirjeldusele, mille p-s 6 on PPA esitanud teenuse osutamise osas järgmise nõude: **„Teenust osutatakse tööpäeviti neli (4) päeva nädalas järjestikku kolm (3) tundi päevas KPK ruumides. Teenuse osutamine peab jääma ajavahemikku 08.00-20.00.“**

Raamlepingu nr 1.13-2.15/10-8 lisaks 2 oleva tehnilise kirjelduse p 6 kohaselt – **„Teenust osutatakse kõigil nädalapäevadel (esmaspäev-pühapäev, sh riiklikud pühad) järjestikku 4 (neli) tundi päevas KPK ruumides /___/. Teenuse osutamine peab jääma ajavahemikku 08.00 – 20.00.“**

Just tsiteeritud, raamlepingute lahutamatu lisa 1 ja lisa 2 moodustavate riigihanke tehnilise kirjelduse p 6 alusel on Depoo OÜ oma lepingulisi kohustusi alates raamlepingute sõlmimisest ka täitnud ning Depoo OÜ-l ei esine mingeid takistusi oma lepinguliste kohustuste täitmiseks kuni lepingu tähtaja lõppemiseni. Konkreetse riigihanke raames omapoolset pakkumust esitades ning hanklepingut sõlmides on Depoo OÜ lepingu täitmise kokkulepitud mahus ka arvestanud.

Nagu on eespool juba väljendatud, puudub lepingupoolel ühepoolne õigus taandada end lepinguga võetud kohustuste täimisest. Selliselt käitumine tähendab õiguslikus mõttes lepingu rikkumist, millega kaasneb lepingut rikkunud poole vastutus.

PPA 09.05.2024 (ja samasisulisena ka 26.06.2024 saadetud e-kirjaga) teavituse sisu arvestavalt ei saa jätta kordamata varasemalt Depoo OÜ poolt juba avaldatut selle kohta, et võimalikud muudatused kinnipidamiskeskuses viibivatele isikutele tervishoiuteenuse rahastaja isiku muutumises alates 01.07.2024, ei saanud PPA-le ilmned ootamatu ja PPA-le teadmata asjaoluna.

Depoo OÜ rõhutab veelkord, et seadus, millele PPA ka oma 09.05.2024 teavituses viitab, võeti riigikogus vastu 15.02.2023 ehk ca 3 ½ kuud ENNE PPA poolt 02.06.2023 riigihanke „Tervishoiuteenuse tellimine Politsei- ja Piirivalveameti kinnipidamiskeskuses viibivatele rahvusvahelise kaitse taotlejatele ja tagasisaadetavatele Eesti Vabariigist“ väljakuulutamist. Sellest tulenevalt ei esine käesoleval juhul ühtki PPA-d vabandavat asjaolu endale 26.06.2023 sõlmitud lepingutega võetud kohustuste mittetäitmiseks.

Lepingu rikkumisega kaasneb vastutus. Vastutus lasub ka avaliku võimu kandjal riigivastutuse seaduse alusel. Lepingu ühepoolne rikkumine – nii nagu on PPA nimelt Depoo OÜ-le 09.05.2024 edastatud kirjas juba etteruttavalt teavitatud – toob kaasa varalise kahju lepingu teisele poolele. Selliseks kahjuks on Depoo OÜ kui äriühingu kolme aasta saamata jääv kasum, millega Depoo OÜ vastutustundliku ettevõtjana 48 kuuks sõlmitud lepingut alla kirjutades majanduslikult arvestanud on.

Käesoleval juhul ei kuulu kohaldamisele PPA vastutust välistav asjaolu riigivastutuse seaduse § 13, sh lg 2 alusel, mille kohaselt ei hüvitata saamata jäänud tulu, kui kahju hüvitamiseks kohustatud isik tõendab, et ei olnud kahju tekitamises süüdi. Määrates riigihanke ühe tingimusena soovitud teenuse osutamise tähtaja – **48 kuud** ning teatades lepingu teisele poolele **12 kuu möödudes**, et hankija ei telli enam riigihanke raamlepingu esemeks olevat teenust **järgmised 36 kuud**, kaasneb sellega teisele lepingupoolele **kahju** (saamata jäänud kasum), mis kuulub hüvitamisele riigivastutuse seaduse § 2 lg 1 p 5, § 7 lg 7 lg 1, lg 2, § 8 lg 1 ja § 17 lg 1 alusel.

Lugupidamisega

/Allkirjastatud digitaalselt/

Tiit Kams

Depoo OÜ juhatuse liige